

Carnaval de Sant Cugat

Sant Cugat del Vallès

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Emplaçament: Sant Cugat nucli

Coordenades:

Latitud: 41.470772643008
Longitud: 2.084848777741
UTM Est (X): 423584
UTM Nord (Y): 4591423

Classificació

Número de fitxa: 08205 - 824
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia: Manifestació festiva
Estil / època: Contemporani
Segle: XXI
Estat de conservació: Bo
Protecció: Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Número inventari: Ball de Bastons: Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya:
Generalitat i altres inventaris: IPEC 903299.
Accés: Obert
Ús actual: Lúdic/Cultural
Titularitat: Pública
Titular: Ajuntament de Sant Cugat del Vallès i Comissió de Carnaval i del Gall de Sant Cugat
Autoria de la fitxa: Daniel Sancho París (Stoa, propostes culturals i turístiques SL)
Data de registre de la fitxa: dc., 31/01/2024 - 16:05
Autoria de la darrera revisió: Oficina de Patrimoni Cultural
Data de la darrera revisió: dc., 26/02/2025 - 09:59

Descripció

El carnaval de Sant Cugat compta amb elements que són singulars del municipi i que són resultat d'una intensa reflexió i creació que ha tingut lloc durant les dues darreres dècades. S'hi ha reincorporat, per exemple, el Ball de Gitanes, tradicional a molts municipis de les comarques del Vallès Occidental i Oriental.

El dijous gras, a la plaça de Sant Pere, es fa el ball dels Estirats, uns aristòcrates estirats, rics i conservadors que no volen celebrar el carnaval. A continuació es fa la Crida del Gall al carrer Major que s'acompanya per músics; la baixada del Gall del campanar i la processó fins a l'Ajuntament. Tot seguit, la presa de poder i el pregó del Carnaval. El gall penell del Monestir de Sant Cugat, conegut per la tradició de l'assassinat de l'abat Biure, forma part del bestiari festiu de Sant Cugat des de l'any 2014, i representa el rei del Carnaval. El gall és obra de Galdric Santana. Està fet amb fusta xapada i planxes de coure i té un pes de vuitanta-cinc quilograms. Conté 268 plomes de coure.

El dissabte té lloc l'inici de les cercaviles de les Gitanes des de diferents places de la ciutat amb acompanyament musical. Els balladors són convocats al matí en diferents punts de la ciutat on a les dones se'ls ofereix un clavell vermell i van en cercavila fins a la plaça d'Octavià. Abans del ball de Gitanes, té lloc el ball de Velles una dansa teatralitzada durant la qual els balladors interactuen amb el públic.

En el ball de Gitanes, els homes acostumen a portar camisa llisa, armilla, pantalons negres i espadnyes; i les dones camisa llisa, mantó de Manila, faldilla negra, espadnyes i el clavell vermell a l'orella o entre el cabell. Tots porten un mocador blanc i castanyoles. Les parelles entren a la plaça a galop on fan els diferents balls: l'avió, xotis 1, xotis 2 i xotis 3. En acabar, tothom crida "Menta!", i els participants beuen un xarrup de licor de menta. Aquest fet, anima a fer el ball més intens, augmentant el ritme, i ballant la jota i un pas doble. Just després del ball de Gitanes, té lloc el ball de Giovenetes.

El diumenge se celebra el ball de Gitanetes, la versió infantil del ball de Gitanes.

Finalment, el dimecres de Cendra es fa l'acte de retorn del poder i la processó d'enterrament fins a la Llotgeta del Monestir.

Durant aquests dies de Carnestoltes també es poden veure les tradicionals comparses de disfresses i s'organitzen balls, actuacions musicals i àpats populars.

Observacions:

Les fotografies són de l'Ajuntament de Sant Cugat.

Història

A principis de la dècada dels 2000, es va renovar la festa del Carnestoltes amb la creació d'un discurs i un ritual amb el Ball de Gitanes i el Gall. L'any 2000, la Coordinadora d'Entitats de Cultura Popular i Tradicional de Sant Cugat es va fer càrrec de l'organització del carnaval, cercant noves idees per potenciar els actes per a totes les edats. Així, es van establir quatre eixos de treball: festa infantil (el diumenge al matí, amb la continuació de l'acte organitzat per l'Ajuntament), Ball de Gitanes (organitzat des de l'any 1996 per l'Esbart Sant Cugat, i des del 2000 amb la primera cercavila de gitanes), el Carnestoltes (un actor que feia el pregó dins del Ball de Gitanes) i el concurs de comparses i ball de nit. D'aquesta manera, la Coordinadora va reinventar el carnaval. A partir de l'any 2001, l'Associació Cultural ProFesLo (Promotora de Festes

Locals) va prendre el relleu en l'organització durant onze anys. L'entitat va proposar la creació de la Comissió de Carnaval, formada per dotze persones, per millorar la festa i crear un element propi del carnaval: el Gall. Al llarg dels anys, les novetats han estat les següents: l'any 2012, activitats el divendres; l'any 2013, la recuperació del Ball de Velles, previ al Ball de Gitanes; l'any 2014, activitats el Dijous Gras, amb el pregó del Gall i la rua de comparses infantils; l'any 2015, activitats el dimecres de Cendra; l'any 2016, trasllat del Cercatasques al divendres, exposició fotogràfica i implicació dels restaurants amb els menús de carnaval; i l'any 2018, ball de carnaval per a adults i ball de Giovenetes.

Bibliografia

Comissió de Carnaval i del Gall de Sant Cugat (2018). *Pla estratègic 2018-2022 del Carnaval de Sant Cugat*.

Diari de Sant Cugat, 31 de gener de 2014.

Enllaços d'interès:

[Tot Sant Cugat \(Consulta: 13-2-2024\)](#)

[Carnaval de Sant Cugat \(Consulta: 13-2-2024\)](#)

[UAB Inventari de Riutals \(Consulta: 22-9-2024\)](#)

